

LIGA ROMÂNĂ

REVISTĂ SĂPTĂMÎNALĂ

PENTRU

INTERESELE UNITĂȚII CULTURALE A TUTUROR ROMÂNILOR

APARE ÎN FIE-CARE DUMINECĂ

Anul III. — No. 6

8 Februarie, 1898.

NOUA LEGE DE MAGHIARIZARE

Deși toată lumea e de acord că maghiarisarea popoarelor din Ungaria este o tendință de domeniul utopiilor, totuși stăpînitorii maghiari nu încetează a ticlui legi din ce în ce mai absolutiste spre a realiza o idee nerealizabilă.

De treizeci de ani încoace, de cînd toate puterile publice ale Ungariei s'au dat monopol în minile șoviniștilor, n'a trecut aproape un singur an, fără ca legislațiunea delă Budapesta să nu voteze legi în vederea creării unui Stat etnicește maghiar.

Abia trecu anul acesta legea de maghiarizare a numelor toponimice, și iată că guvernul *Bar. Bánffy* presintă camerei un nou proiect de lege, al cărui scop este: de a lega pe preoțimea românească, de miini și de picioare, de bunul plac al guvernului maghiar.

Motivul care a îndemnat pe d. *Wlassics* ministrul de culte al Ungariei, să redacteze acest proiect, ar fi, după cum zice el și presa maghiară, de a crea preoțimei române o soartă materială mai bună (!). Vorbă să fie! N'au suferit Ungurii nici-odată de vr'o slăbiciune pentru soarta poporului român și a preoțimei sale, și puțin le pasă și astăzi de soarta materială a preoților români. Ceea ce căutau ei, sub falacioase

aparențe, era: de a pune imensa majoritate a cărturarilor români sub dependența guvernelor maghiare, pentru ca astfel poporul român să rămînă fără conducători. Căci deh, cu «turmele de Valahi» ar isprăvi Ungurii repede, — cel puțin așa cred ei — dar ceia ce îi împedecă au fost și sunt acești cărturari și în deosebi preoții, păstorii poporului, și învățătorii.

Cu acești din urmă Maghiarii speră a fi isprăvit. Printr'o lege pe care ei au adus-o mai anii trecuți, se prevede urcarea lefurilor învățătorilor români. Dacă comunele nu sunt în stare a urca ele, în sfera autonomiei lor, aceste lefuri, atunci guvernul în baza dreptului ce și-a creat, intervine și salarizează *el* pe învățătorii români, dar în schimb el exercită o putere draconică de control, așa că toți acești învățători sunt supuși caprițiilor celor ce tind cu toate mijloacele la desființarea națională a poporului român.

Perfect același scop îl urmărește acum guvernul maghiar și față de preoțimea română. Nu'i vorba, de mult căutau Maghiarii căile de ingerență asupra existenței materiale și astfel asupra atitudinii și activității clerului român dar parcă se sfiuau pînă aci de o asemenea politică. Acum se vede că ei nu mai au nici un scrupul.

Biserica română de peste munți se bu-

cură de o situație autonomă, ce i s'a creiat pe vremea absolutismului austriac de către marele Mitropolit român Andrei Baron de Șaguna. În virtutea acestei autonomii, guvernul maghiar nu are nici un drept de a se amesteca în felul de administrațiune al acestei biserici. Chestiunea salarizării preoților români este de competența autonomiei bisericești și comunale. Și deși lefurile preoțești nu sunt brillante, preoții cei harnici din Transilvania și Banat au avut totdeauna posibilitatea de a duce o viață materială conformă cu gradul lor de pregătire intelectuală. Sunt foarte mulți preoți cari își creiază venituri dela 1000—3000 florini pe an, ceea ce peste munți constituie un venit echivalent ca cu 3000—10000 Lei la noi în țară, pentru că viața e mult mai efină acolo, de cât aici.

Felul de salarizare pînă acum era așa, că comunele dedeau preoților un număr de pogoane (*jughere*) de pămînt arător, unele și casa parohială, o sumă fixă în bani, taxele bisericești obișnuite etc. Astfel, fiecare preot era nevoit a face o bună gospodărie și cu chipul acesta cei mai mulți erau și sunt mulțumiți, mai ales, că trebuințele lor materiale, ca ale tuturor adevăraților păstori sufletești, erau și sunt modeste. În schimb însă, preoții erau absolut liberi și independenți de voința guvernului maghiar.

Tocmai această libertate și independență a clerului român era o birnă în ochii stăpînitorilor maghiari. Ei vor să frîngă rezistența poporului român în potriva nerușinatei maghiarizări, și spre acest sfîrșit ei vor să aibă pe preoții poporului la discrețiunea lor. Astfel guvernul vine și-și constituie o sferă largă de ingerență, stabilind lefuri mai mari, fixe în bani și siluind astfel pe preoții români a primi dela el sumele de întregire.

Evident, că Românii de peste munți și preoții lor ar fi veseli, dacă Statul ungheresc le-ar da anual o sumă potrivită pentru salarizarea preoților. Dar în virtutea auto-

miei bisericei române, acest ajutor de Stat ar trebui să se dea *autorităților bisericești competente* pentru ca acestea să repartizeze și să distribue preoților acest ajutor.

Guvernul însă dă din visteria comună a popoarelor, prin urmare și din dările Românilor, preoților români un ajutor pe calea autorităților administrațiunii sale politice, pentru că preoții români să fie astfel supuși puterii guvernului.

Are dreptate deci *Gazeta Transilvaniei* cînd numește acest «dar», un *dar danaic*.

Dacă într'un Stat Național, clerul este pus într'o legătură directă cu puterile politice, el și națiunea nu au cuvinte de a se plînge, pentru că Statul și Națiunea sunt două concepții identice, ce se acoperă. Dar nu este așa într'un Stat polinațional. Aci Statul și naționalitatea nu însemnează aceiași individualitate politică. Naționalitățile nu au de cât un interes condiționat de a se identifica cu Statul și există deci posibilitatea unui *antagonism* între Stat și substratele sale etnice.

În Ungaria, nu numai că există această *posibilitate*, ci de fapt naționalitățile găsesc într'o opozițiune hotărîtă, într'o luptă crîncenă față de omnipotența Statului monopolizat și exploatat în interesul egoist și strîmt al unei sîngure naționalități. Ingerența acestui Stat asupra afacerilor interne ale naționalităților ce-l alcătuiesc și îl susțin, constituie astfel o flagrantă încălcare de drepturi, și naționalități conștiente nu suportă cu nici un preț o asemenea aservire.

Dacă guvernul maghiar a îndrăznit să presinte acel perfid proiect de lege, al cărui scop nu este de cât frîngerea independenței civice a preoțimei românești, rămîne să vedem ce atitudine vor lua Românii în fața acestui infam atentat la naționalitatea lor.

Presa română de peste munți s'a pronunțat deja cu energie în potriva acestui dar perfid.

Chestiunea e : ce atitudine vor lua pre-

olii români, ca oameni directamente interesați.

Admite-vor ei, pentru ca de dragul citor-va arginți ai lui Iuda Arpadinul, independența și demnitatea lor de *preoți români* și de bărbați să fie ținută în lanțurile șovinismului maghiar?

Jertfi-vor ei *interese naționale* în vederea unui asemenea infam sprijin bănesc?

Nu vrem să anticipăm. Cunoaștem rolul mare și istoric pe care l'a ținut preoțimea română de acolo în lupta sfântă pentru cele mai înalte bunuri ale naționalității române, și nu putem crede, că fii sufletești ai lui *Saguna* și ai lui *Ioan Micu* își vor pleca fruntea lor sub călcăiul Maghiarismului.

«Preoți cu crucea în frunte, căci oastea e creștină»... zice poetul, dar tot acelaș poet cnpcepuse întreaga sa nemuritoare operă pentru deșteptarea și înaintarea oastei sale *române*. Aceasta, de sigur, nu vor uita-o preoții români.

Un Ardelean

COSMOPOLITISMUL

După LOUIS LEGRAND

(Urmare)

Astfel mulți economiști preocupați exclusiv cu dezvoltarea internațională a intereselor, filantropi flămânzi de dorul păcii și al progresului, poeți stăpîniți de ideal s'au lăsat duși de multe ori să represinte patriotismul ca un sentiment de tranzițiune menit a se șterge în fața unui sentiment mai larg. «La omul incult, zice *I.—B Say*, patria nu se întinde dincolo de tribul său, de satul său. În această stare de evoluție nu e lucru rar, să vezi două popoare vecine făcîndu-și războiu. Cînd omul e mai luminat, patria sa se întinde la țara sa întregă. Dacă este

și mai luminat, patria sa este umanitatea!

Tot astfel vorbește și poetul *Lamartine* care zice într'un loc: *Nations, mot pompeux pour dire barbarie!*

Și într'alt loc, acelaș poet exclamă:

Les bornes des esprits sont les seules frontières;
Le monde en s'éclairant s'élève à l'unité.
Ma patrie est partout où rayonne la France,
Où sa langue répand ses décrets obéis!
Chacun est du pays de son intelligence.
Je suis concitoyen de tout homme qui pense,
La vérité, c'est mon pays (1).

Aici intervine Franța într'un chip foarte inconsequent spre a mărturisi patriotismul atît de netăgăduit al marelui liric, și parcă pentru a atesta, că aci nu-i vorba decît de o pură amplificăție și de o frumoasă formulă poetică.

Multe trebuesc iertate poeților. Sub beneficiul acestei observațiuni vom adăoga o altă citațiune spre a învedera halul în care ajunsese Franța *chiar în momentul unei invasiuni străine*, și amorul apocaliptic al unității. Vom lua o citație din *Victor Hugo*: «*O France, adieu!* zicea el în 1867, *tu es trop grande pour n'être qu'une patrie. On se sépare de sa mère qui devient déesse. Encore un peu de temps et tu t'évanouiras dans la transfiguration. Tu es si grande que voilà que tu ne vas plus être. Tu ne seras plus France, tu seras Humanité; tu ne seras plus nation, tu seras ubiquité.*»

Din nenorocire, această prorocită «*transfigurațiune spre umanitate*» deveni în cele din urmă *anul teribil* (catastrofa de la 1870—71). Trebuie însă să ne amintim, că în fața catastrofei, visionarul poetiștiurcă redevină patriot. —

Dar în cele mai multe cazuri, aceste aspirațiuni grandioase nu sunt decît marote; dar aceste marote sunt periculoase, ele

(1) *La Marseillaise de la paix*, Junie, 1891.

samănă buruieni în inteligențe și lincezesc inimele.

Sunt însă oameni cari nu se mulțumesc numai cu fantasiile scăpate dintr'un sentimentalism superficial sau dintr'o pornire poetică. Cite odată se crează o întreagă doctrină dinadins ostilă ideii de patrie. Intr'o scriere recentă a contelui *Tolstoi*, patriotismul este contestat atit în principul său, cit și în efectele sale.

Scrierea aceasta coprinde toate capetele de acusațiune indemanatic aranjate.

În ochii scriitorului rusesc, sentimentul patriotic nu este un sentiment înăscut; el este necunoscut mulțimei muncitoare, care este prea îngreunată cu sarcinile fie-cărei zile de muncă, ca să se mai poată interesa de chestiuni de hotare și naționalitate; puțin le pasă acestor țărani dacă trebuie să plătească dările sau să-și dea pe fii lor mai curind acestui Stat, decit altuia. Cind țărani posed această noțiune, ea este rezultatul artificial al educațiunii ce li s'a inculcat și al excitărilor la cari sunt expuși sub presiunea tuturor influențelor sociale și guvernamentale.

Dar ce valoare are această argumentațiune? Că patriotismul poate să dormiteze sau chiar să se oblitereze la oameni pe cari viața îi apasă, la cei ce sunt striviți de exigențele subsistenței materiale, aceasta e posibil; dar tot așa este și cu alte simțăminte despre cari însă nimeni nu va pretinde că nu ar fi naturale.

Oare moralitatea, oare inteligența nu riscă a slăbi în oamenii cari nu au avut nici o educațiune și cari, vecinic încovoiați sub greutatea muncii, nu au avut niciodată dorul și vremea de a privi în interiorul lor și deasupra lor? În asemenea cas, în loc de a zice că, dacă sentimentul există, el ar fi meșteșugit, nu ar fi mai rațional a recunoaște că dacă el lipsește, e probă că e atrofiat.

Dar și altfel nu e de loc întemeiată in-

diferența ce se atribue sufletelor populare; a le caracteriza astfel însemnează a le calomnia. Ele nu sunt deloc lipsite de simț și interes în chestiunile naționale. Cine ar putea socoti numărul eroilor obscuri pe cari îi aduce la iveală ori-ce criză mare, și cari, cind patria se găsea în primejdie, eșeau din brazde sau din ateliere spre a răspunde la chemarea ei?

Istoria Revoluțiunii franceze e plină de asemenea devotamente ai căror autori erau cei mai modești cetățeni, adesea oameni lipsiți de ori-ce cultură literară.

Cind Alsația și Lorena au fost smulse dela Franța, emigrat-au din acele țări numai statele majore? Nu am văzut noi un mare număr de muncitori de ai cîmpului și de orașe înfruntînd toate mizeriile unei emigrări riscate sau toate prigonirile administrative, spre a rămînea credincioși drapelului național?

Da, negreșit, educațiunea poate contribui foarte mult ca să cultive aceste sentimente și nu numai prima educațiune de familie și a școlii, ci aceea ce rezultă din toate mijloacele de acțiune de care dispune un Stat. Dar dacă Statul poate să favorizeze mugurirea acestor simțăminte, nu urmează că educațiunea sau acțiunea Statului le creiază, nu urmează că ele ar fi artificiale sau false.

Orî unde în istorie și în natură noi întîlnim marele instinct al iubirii grupului social; noi îl găsim pretutindene unde există societăți civilizate.

Precum este o dispozițiune esențială a omului de a trăi în grup, tot așa este o înclinațiune a sa nu mai puțin constantă și firească de a iubi și de a apăra grupul social din care el face parte, iar dacă el lipsește de la această a sa datorie, opiniunea tuturor celorlalți soți ai săi îl vestește și-l înfierează ca pe un trădător, și propria sa conștiință îi spune că a comis o crimă. Neapărat, dragostea de țară nu

a avut în totdeauna forma pe care o are astăzi; ea s'a dezvoltat în cursul veacurilor, dar în acelaș timp și în aceeaș măsură în care s'a dezvoltat civilizațiunea.

Aceste fapte de observațiune generală sunt cea mai bună refutațiune a teoriei ce ar voi să reducă patriotismul a nu însemna decit un product al unui sistem de formațiune sau chiar de deformațiune psihologică. E mai întemeiată oare tendința de a condamna acest simțimint în rezultatele pe cari el le dă? Dacă am admite resonamentul lui Tolstoi, aceste rezultate ar fi pe cît de deplorable, pe atît de funeste. Nu-ți poți închipui recriminări mai mari ca acelea pe cari le face vestitul romanțier rusesc în vehementul său rechizitor.

După părerea lui, acest mobil, — patriotismul, — care putea avea o rațiune de a fi la popoarele vechi, nevoite a se cantona și a se apăra de barbari, nu ar fi, dela răspîndirea creștinismului, decit vestigiul unei superstițiuni; nu numai că acest mobil nu ar fi sublim, ci el este deadreptul stupid și de natură a îndobitoci popoarele. Este o vădită contrazicere între această imputațiune virulentă și între cusurul ce se face patriotismului de a fi un product al educațiunei.

Dacă el de fapt dă educațiunei o atracție și un scop, de ce îl rînduește romanțierul rusesc între cauzele de înapoere intelectuală?

Adevărul este, că aci e, dinpotrivă, un princip care lărgește, luminează și încălzește nu numai spiritele de elită, dar chiar însăș inteligența plebeiană inițiind-o la o lume de cunoștințe și de emoțiuni, deschizîndu-i în acelaș timp depărtările trecutului și orizonturile viitorului, punîndu-i la dispoziție isvoarele proaspete și fecunde ale unei arte și ale unei literaturi. Se va face poate obiecția despre strimtoarea punctelor de vedere ale unei țări ce s'ar izola de genul omenesc spre a nu contempla lu-

crurile decit sub aspecte foarte limitate. Sunt de sigur casuri unde această temere poate fi întemeiată; aceasta poate fi o primejdie de care ar trebui a se feri. Dar primejdia nu este inevitabilă, căci nimic nu oprește pe un popor de a rămînea în comunicațiune cu civilizațiunea generală; ba este chiar o forță și un stimulent pentru o națiune de a colabora la progresul universal în condițiuni corespunzătoare temperamentului național. Rămîne deci totdeauna util de a aparține la o vatră etnografică, la care te alipești și la care te luminezi. Cum se poate deci susține, că patriotismul ar fi învechit și de ce, dacă el a fost indispensabil popoarelor vechi, el ar fi devenind păgubitor spiritului modern?

(Va urma.)

SLAYISMUL ȘI GERMANISMUL

(Urmare)

Această temere a Franței, al. cărei liberalism se manifestă pînă și sub umbra tiraniei lui Napoleon, se revelă întregă în însuși textul tratatului Sfintei Alianțe.

Nu este inutil de a aminti aici introducerea acestui pact mistic care fu, se zice, inspirat de M-me de Krudner Împăratului Alexandru I:

În numele prea sfintei și nedespărțitei Treimi Majestățile Lor Împăratul Austriei, Regele Prusiei și Împăratul Rusiei, în urma marilor evenimente ce au semnalat în Europa cursul celor trei ani, dobîndind intima convingere că este necesar de a statornici direcția, ce va fi adoptată de către puteri, pe adevărurile sublime ce ne învață vecinica religiune a Dumnezeuului mîntuitor, declară solemn că actul present nu are alt scop decit să manifeste în fața universului hotorirea lor nestrămutată de a nu primi drept Regală a conduitei lor decit preceptele acestei religiuni simple.

În consecință, Majestățile Lor s'au învoit asupra următoarelor articole:

Articolul întâiu: — În conformitate cu sfintele învățături cari ordonă tuturor oamenilor de a se considera ca frați, cei trei monarhi vor rămânea uniți prin legăturile unei adevărate și indisolubile frățietăți și, considerându-se ca compatrioți ei își vor da în toate ocaziunile și în ori-ce loc asistență, sprijin și ajutor.

Dintre acei trei senatori ai acestui tratat unul fu numai decît tras pe sfoară: Împăratul Austriei; în acelaș timp Regele Prusiei și Împăratul Rusiei semnau o convențiune secretă relativă la împărțeala Poloniei.

Cum să nu ne reamintim acum această atitudine a Rusiei de acord cu Prusia, angajată cu aceasta dela 1813, tratînd cu ea în secret sub Frederic Wilhelm III, și negociînd pe față cu Austria, Englitera, Franța și Prusia?

Ce învățatură pentru noi, după călătoria lui Wilhelm II la Petersburg, cîte-va zile înainte de declarațiunea oficială, despre existența unei alianțe franco-ruse.

În 1815 diplomații nu erau înțeleși; în-suși poporul rusesc nu înțelegea purtarea suveranului său. Alexandru se prefăcuse că renunță la proiectele sale și că se supune voinței aliaților săi, că cedează dorințelor poporului său. *Dar în secret* el trata cu Regele Prusiei Frederic Wilhelm III.

«Alexandru găsi o combinațiune ce i se părea că conciliază totul: Regele Saxoniei era mare duce de Varșovia; el perduse toate Statele sale, partea germană, Saxonia, avea să fie cedată Prusiei; partea Poloneză marele ducat de Varșovia, avea să fie trecută Rusiei. Prusia avea deci să se concentreze în Germania, să se statornicească chiar în inima vechiului imperiu; dintr'o putere slavă (în două din trei părți), precum fusese prin împărțirile dela 1793 și

1895, ea avea să devină o putere germană în mai bine de două treimi a teritorului, și, dintre toate Statele Germaniei, ea avea să cuprinză pe cei mai mulți supuși de naționalitate germană (1).»

Și dela această epocă, ce a devenit imperiului Austriei? Imperiul vechei Case de Habsburg se desmembrează în toate părțile sale. Prusia, aliata sa dela 1815, aliata sa de astăzi, a ruinat-o la Sadova! *Germania și Rusia întrețin în Austria agenți secreți cari suscită și fomentează certurile dintre naționalități și determină acest dublu curent: slav și germanic, care în curînd va desființa, dimpreună cu naționalitatea politică a Austriei, și Casa de Habsburg. Poate chiar înainte de desmembrarea imperiului turcesc se va proceda la împărțeala împărăției austriace, și astfel naționalitățile slave ale Austriei se vor alipi de Rusia, iar cea germană va fi absolută de către Germania.*

Austria e însemnată cu sigiliul fatal și puterea ei va apune dimpreună cu glorioasa ei Dinastie, al cărui șef se apropie de mormîntul în care l'a precedat cel ce avea să-i moștenească numele și puterea.

Intre aceea, Austria și Germania sunt legate prin un tratat din cele mai curioase.

Împăratul german are, pentru misterioasele sale scopuri, trebuință de prietenia acestor popoare, abea conținute sub mîna slabă a ultimului dintre Habsburgi: el nu vrea să se arate acestor popoare decît în lumina cea mai favorabilă, ca un amic puternic, un principe glorios și generos. Ultima vizită a lui Wilhelm II la Budapesta nu a avut alt scop, decît să încălzească zelul și credința reprezentanților elementului german din acest imens imperiu ce se disolvă (? ! N t).

Intocmai ca Polonia, va fi împărțită și Austria; întocmai ca la 1815, Țarul și Împăratul german se vor înțelege în taină

(1) Lavissee et Rambaud, *Histoire Générale*, t. X, p. 6

spre a lua, unul populațiunile slave, celalalt elementele germane și astfel ei vor fi mereu de acord în realizarea planului pe care l'a destăinuit deja Wilhelm II cînd vorbea de «*restaurațiunea monarhică și religioasă a Europei . . . regenerate.*»

RUSIA ÎN ASIA

În timp ce Germania trece prin această evoluțiune teocratică și dă ajutor Împăratului ei să facă o lovitură de Stat, Rusia autocrată, care nu are decît să aștepte, în Europa, desfășurarea evenimentelor, pătrunde din ce în ce mai mult în Asia, unde își stabilește puterea sa comercială și industrială.

Azi Rusia își îndreptează silințele sale spre Asia; acolo urmărește liniștitul *Romanof* ce se află pe tronul lui Petru cel Mare, visul său dinastic, în timp ce noi îl credem hipnotizat de Constantinopol. *Nu știe el oare, că imperiul turcesc are să devină dela sine, într'o zi, prada ușoară a Rusiei?* El deci nu a esitat să lase pe Germania să dea sprijin lui *Abdul-Hamid* în recentele incidente greco-turcești. Tot așa de bine știe el, că atunci cînd va fi nevoie, Germania îl va ajuta pe el sau pe succesorii săi să cucerească Constantinopolul, care a fost capitala și este centrul necesar al imperiului de Orient.

Sforțările pe cari Rusia le făcea, abea acum un secol, în Occident, ea le îndreptează aproape exclusiv spre extremul Orient, în Asia pe care ea visează a o cuceri. Opera sa a început; dincolo de Caucas industriașii și comercianții ruși apar deja pe piețele asiaticе, unde ei joacă un rol preponderant. Lenta și pacinica cucerire a Asiei este începută; ea va fi sfîrșită negreșit prin forța armelor.

Deja Rusia a colonizat întreg Nordul Asiei și și-a întins dominațiunea pînă la Oceanul Pacific, debordînd China, punînd mîna pe Corea

și amenințînd Japonia; ea este stăpînită de hotărîrea nestrămutată de a cuceri, în marea chinezescă, porturi frecventabile în tot timpul erno. Pe de altă parte, ea înaintează în pași gigantici spre India orientală, unde ea se găsește deja în contact cu Englitera. Pe malurile Mediteranei, ea nu pare a fi renunțat la cucerirea Constantinopolului, pe care îl ține deja sub protecțiunea sa; dar privirile sale sînt îndreptate și asupra Asiei Mici și ea își statornicește hegemonia într'o parte a Balcanilor, unde rassa slavă e puternic reprezentată.» (1)

Un autor anonim scria deja în anul 1848, vorbind despre Franța și Rusia, o pagină remarcabilă asupra politicii Țarilor rusești. Iată un pasaj interesant din această scriere :

«Rusia inclină spre Asia; acolo duce curentul civilizațiunii sale, acolo este versantul viitorului său.

Oprită în Occident, ea înaintează spre Orient și această impulsione nu este un rezultat al alegerii sale; ea nu și-a dat-o, ci natura lucrurilor i-a indicat-o. Asia trebuie să se resimță odată de reacțiunea Europei și prin spiritul său aventuros, prin analogia limbei sale, prin identitatea originii, relațiunile vecinătății, prin facilitatea cu care se așază pretutîndeni, se conformă tuturor climelor, se obișnuiește cu toate genurile de viață, prin respectul său pentru ideile și obiceiurile altora, Rusul înzestrat cu cea mai maleabilă organizațiune, cu o perseveranță neînfîntă, răbdător și fără capriții, comerciant și soldat disciplinat, el, acest Rus, este neapărat instrumentul predestinat al acestei reacțiuni. Științele noastre, legile, ideile, artele noastre vor descinde odată, sub drapelul său pe Caucas în jos spre a rechema la viață aceste întinse ținuturi degenerate. Rusia este menită să refacă în Asia rolul lui Alexandru, nu spre a da foc Persepolei, ci spre fonda tipografii acolo.

Deja civilizațiunea ei răsbește acolo și

(1) Lanessan, *Principes de colonisation*, Paris, 1897.

comerțul ei găsește acolo numeroși consumatori; mai încet sau mai repede, în pas regulat, sau prin efectul incidentelor, politica ei va găsi acolo terenul pentru viitorul rasei slave. Zadarnic va căuta diplomația să contrarieze și să slăbească acest eveniment; el este o necesitate a situațiunei și el va dejuca măsurile ome-nești.

(Va urma).

Offizielle Magyarisirungspolitik

Die magyarischen Blätter haben in letzter Zeit viele Anstrengungen gemacht, die Kunde von der gewaltsamen, offiziell betriebenen Namensmagyarisierung zu entkräften.

Nun veröffentlicht die Hermannstädter *Tribuna* ein geheimes Circular-Schreiben, welches der berüchtigte magyarische Schulinspektor des Bihar Comitates, *Sipós Orbán* heisst dieser Kossúth-Pandur, an die ihm unterstellten nichtmagyarischen Lehrer gerichtet hat.

Hier die wortgetreue Übersetzung dieser infamen Vergewaltigung:

Königl. Schulinspektorat des Bihar Komitates.

No. 7. 1898

Geehrter Herr Lehrer!

Ich bringe Ihnen zur Kenntniss, dass mit Bewilligung des hohen königl. magyar. Cultusministers, Ihr College

Radovich Nikolaus, Lehrer an der Staatsschule zu Közepes, seinen Familiennamen auf «*Keti*», geändert hat; dann

Bruckenthal August, Lehrer an der Staatsschule zu Haimagi, seinen Namen auf «*Bihari*», und schliesslich

Modora Johann, Lehrer an der Staats-

schule zu Olosig, seinen Namen auf «*Tinódi*» umgeändert haben. Ich ersuche Sie nun, in Ihrer Correspondenz mit den Genannten künftighin ihre magyarisirten Namen zu gebrauchen.

Bei dieser Gelegenheit drücke ich die Hoffnung und die Erwartung aus, dass diese patriotischen Beispiele, welche weder die religiöse Überzeugung, noch die Interessen der Muttersprache antasten, sondern blos ein Beweis der über alle Rücksichten erhabenen patriotischen Gesinnung sind — von den Lehrern, die noch nicht magyarisch klingende Namen besitzen, baldigst befolgt werden; denn sonst müsste ich mich, zu meinem grössten Bedauern, überzeugen, dass die betreffenden Lehrer nicht den nothwendigen Willen und den erforderlichen Muth haben, unzweideutige Beweise ihrer treuen Anhänglichkeit an das magyarische Vaterland zu liefern: oder sie würden beweisen, dass sie das erhabene Ziel unter andere kleinliche Rücksichten stellen. Indem ich auch Sie zur Förderung der angedeuteten patriotischen Bedeutung auffordere, (*felhivom*), bleibe ich mit Gruss,

Grosswaidein, den 25. Jänner 1898.

Sipós Orbán m. p.,
königl. Schulinspektor.

Ein neues Magyarisirungsgesetz.

Die Magyaren scheinen sich noch immerfort im Sattel zu fühlen. Die internationale Lage der Habsburger Monarchie ist nicht gerade eine glänzende zu nennen, denn das zwischen Wien und Petersburg bestandene Einvernehmen ist tief erschüttert und auch der Dreibund kracht mitunter in allen seinen Fugen. Am Balcan ist Alles in Gährung. Türken

und Griechen, Bulgaren und Serben können sich jeden Augenblick in den Haaren liegen. In Österreich selbst dauert das Gewitter der nationalen Leidenschaften ungeschwächt fort.

Diese allgemeine Situation machen sich die Magyaren wieder einmal zu Nutzen. Ein Magyarisirungsgesetz folgt dem andern. Kaum haben sie beschlossen, die toponymischen Namen zu magyarisieren, und schon beeilte sich Herr *Wlassits*, der sogenannten Volksvertretung einen Gesetzentwurf zu präsentiren, dessen Zweck es ist, den akatolischen und in erster Linie den rumänischen Clerus an die Fesseln des magyarischen Chauvinismus zu schmieden. Herr *Wlassits* ist grossmüthig. Er gedenkt, den rumänischen Clerus zu unterstützen und ist geneigt jährlich nahezu eine Million aus Staatsmitteln zu «opfern», um die angeblich unhaltbare Lage der rumänischen Geistlichen aufzubessern. Dafür creirt er sich aber das Recht, der Autonomie der rumänischen Kirche den Boden abzugraben.

Im Sinne dieses Gesetzes, normirt der «Staat», d. h. das Magyarenthum, den Gehalt der rumänischen Priester, und wenn die kirchlich autonomen Gemeinden das Geld dazu nicht aufbringen können, dann intervenirt ganz einfach die magyarische Regierung, ergänzt die betreffenden Gehälter.

Der Minister hat aber dafür das Recht, den magyarischen «Patriotismus» dieser Geistlichen abzuwägen und dann, nach eigenem Gutdünken, den Gehalt zu ergänzen oder zu streichen.

Auf diese Weise glaubt die magyarische Regierung, den rumänischen Clerus für ihre Zwecke gefügig zu machen.

Ja, diese «walachischen Pfaffen» stehen der Magyarisirung im Wege.

Man hat die Civil-Trauung eingeführt, um die confessionellen Scheidewände niederzureissen und somit die *Rassen-Kreuzung* zu

ermöglichen. Doch die rumänischen Geistlichen fahren fort, ihre Gläubigen anzuhalten, keine Ehe ohne orthodoxen kirchlichen Segen einzugehen. Da bleibt aber die Civil-Trauung ohne Wirkung auf die Rassenkreuzung, denn die Confession hält den Rumänen ab mit einer Magyarin eine einfache Civil-Ehe zu schliessen.

Die «*Popen*» müssen also nachgeben. Sie sollen der civilen Rassenkreuzung keine kirchlichen Hindernisse entgegenstellen, *az ebadta!*

Aber diese Geistlichen pflegen auch sonst im nationalen Kampfe in der vordersten Reihe zu stehen. Sie sind also «*staatsfeindlich*» gesinnt, unverbesserliche «*Daco-Rumänen*», verkappte Irredentisten und Magyarophagen. Offenbar kann der «Staat» solche Gesinnungen nicht vertragen. Namentlich der magyarische Staat nicht, denn dieser politische Saturn hat seit jeher ein unstillbares Verlangen, seine eigenen Kinder aufzuzehren.

Der «Staat» beschliesst also, die rumänischen Geistlichen zu unterstützen, aber diese müssen sich dafür ihrer nationalen Gefühle entäussern und zu Knechten der Magyarisirung werden.

Die Rumänen Ungarns protestiren aus allen Kräften gegen diesen neuesten Gewaltakt der magyarischen Rozsa Sandor-Politik. Das dürfte aber nichts helfen. Der Entwurf wird zum Gesetze werden, wie alle früheren Entwürfe. Darüber gibt es keinen Zweifel. Wer beschützt denn auch in Ungarn die Rumänen vor dieser den Magyaren so leichtfertig eingeräumten Staats-Allgewalt? Keine Hand rührt sich. Im Gegentheil, man fordert von ihnen, sie sollen keine «Schwierigkeiten» machen. Nun solche Rathschläge haben sie dreissig lange Jahre hindurch befolgt. Es wird aber immer ärger. Die Hörner des Magyarismus wachsen immer mächtiger und kein Mensch scheint in der Nachbarmonarchie den Muth

zu haben, den magyarischen Stier bei den Hörnern zu packen und ihn nieder zu ringen. Dieses Gewährenlassen kann aber in einer Stunde der Gefahr verhängnißvoll für den Bestand des gesammten Habsburgerreiches werden.

Videant consules! —

Aus den rumänischen Zeitungen.

Die rumänische Presse von hüben und drüben bespricht fast täglich den neuesten Gesetzentwurf zur Magyarisierung der ungarländischen Rumänen. Alle unsere Zeitungen verdammen einmüthig diesen Vorstoß des Magyarismus und allenthalben wird die Idee erörtert, welche Maasnahmen man rumänischerseits ergreifen soll.

Die «*Gazeta Transilvaniei*» sagt diess- bezüglich :

«Es erscheint dringend geboten, dass beide rumänische Confessionen sofort die energischsten Vertheidigungs-Maasnahmen gegen diese ungeheuerlichen Anordnungen ergreifen; denn dieser Gesetzentwurf bezweckt nichts Anderes, als unseren Clerus den Händen der magyarischen Staatspolizei auszuliefern.

Unsere Kirchenhäupter können sicher sein, dass die ernsten Massregeln, die sie zur Rettung unseres Clerus ergreifen werden und ergreifen müssen, von allen Gläubigen, vom ganzen rumänischen Volke mit Begeisterung gefördert werden.»

In diesem Sinne äussern sich auch die übrigen ungarländischen rumänischen Tagblätter und die publicistischen Organe beider Confessionen.

Der hiesige *Drapelul* bespricht das Gesetz und sagt unter Anderen:

«Heilige magyarische Naivität!

Ja, wen wollen denn die Magyaren irreführen, wenn sie sich da bemühen, ein Gesetz, welches offen die rumänisch-orthodoxe Kirche angreift,

als eine Art Förderung rumänischer Interessen darzustellen?

Wer hat denn von euch eine derartige Unterstützung verlangt? Haben die rumänischen Priester und Bürger je eine magyarische Hilfe verlangt? Nein. Also warum sucht ihr einen Vorwand, euch in ihre kirchlichen Angelegenheiten einzumischen, indem ihr euch vorbehalten, die Unterstützung der Geistlichen nach ihrem sittlichen und politischen Verhalten vorzunehmen?

Wir wissen wohl, was ihr unter Verhalten versteht: die Priester, die eure Knechte werden, werden in euren Augen ein gutes Verhalten haben; diejenigen aber, die für die moralischen und nationalen Interessen der Rumänen ein Herz bekunden, werden von euch als unpatriotisch gebrandmarkt werden.

Es scheint, dass die Magyaren, seit dem Buda- pester Besuche unseres Königs, sich alle erdenkliche Mühe geben, das Freundschafts-Bündniss mit dem Rumänischen Staate zu consolidiren. In einigen Monaten erfolgten zwei fürchterliche Handstreich: erstens das Gesetz zur Magyarisierung der Ortsnamen und jetzt wird der rumänischen Kirche ein Schlag versetzt.»

LA MAGYARISATION DE LA TRANSYLVANIE

Les Hongrois font des efforts surhumains pour réaliser leur rêve, tant désiré, la magyarisation des Roumains de leur royaume. Il y a quelque temps ils adoptèrent la mesure de magyariser tous les noms propres des personnes et rédigèrent des catalogues de noms patronymiques que portent les habitants de la Hongrie, chacun en regard d'un nom correspondant hongrois, le seul dont on puisse se servir officiellement. Si un Roumain, un Slovaque, un Serbe, un Croate veut s'adresser à une autorité, il doit d'abord feuilleter un petit dictionnaire, pour voir comment il s'appelle en Hon-

grois, puis rédiger sa requête sous ce nom, sans quoi n'importe quelle plainte serait rejetée.

Maintenant une autre loi est à la veille d'être votée, celle qui concerne les noms géographiques des pays habités par d'autres peuples que le peuple dominant et qui doivent tous revêtir un caractère magyar. Les montagnes et les rivières, les lacs et les forêts, les clairières et les sentiers, qui ont porté pendant des siècles, pendant des milliers d'années des noms donnés par les peuples qui les fréquentèrent dès l'origine, doivent tous disparaître pour faire place à une nouvelle terminologie géographique imposée par voie législative et autoritaire. La chose ne s'est encore jamais vue; mais pour les Hongrois rien ne paraît devoir être impossible.

Les populations de la Hongrie se sont beaucoup agitées en voyant le nouveau coup que leurs maîtres portaient à leur vie nationale. Les Saxons et surtout les Roumains de la Transylvanie et ceux du Banat convoquèrent des réunions pour protester contre cette magyarisation de la nomenclature géographique de leur pays; mais les Hongrois trouvèrent bientôt le moyen de leur imposer silence; ils empêchèrent les réunions projetées et bientôt la loi sera votée et la magyarisation officielle de tout le royaume hongrois sera un fait.

Reste à savoir seulement ce que les Hongrois gagnent par ces violations réitérées de la conscience nationale de leurs sujets hétérogènes. Le profit qu'ils en tirent est bien mince si on le compare à la haine que de pareilles mesures amassent dans le cœur des peuples maltraités. Car enfin les Hongrois ne veulent que se tromper eux-mêmes et se faire illusion sur l'unité indivisible de la nation magyare. Ils sont bien naïfs s'ils pensent que cette action, tout à fait extérieure, d'imposer

des noms magyars aux hommes et aux choses, changera aussi leur essence. Un peuple n'a jamais été dénationalisé par de pareils moyens, et la violence ne fait qu'affermir davantage l'opposition et donne toujours de nouvelles forces à la vie nationale. Un peuple ne se dénationalise que par voie d'imitation, lorsqu'il abandonne volontairement son caractère pour en adopter un autre. Les moyens employés par les Hongrois pour magyariser les nationalités hétérogènes de leur État sont tout bonnement enfantins et ridicules. Mais ils ont le don d'exaspérer les différents peuples sur lesquels les Hongrois se donnent le plaisir d'expérimenter leurs procédés. Or, il est reconnu qu'il est souverainement dangereux de blesser les intérêts d'une partie même de son propre peuple. Il doit l'être d'autant plus de toucher aux sentiments les plus profonds de la nature humaine des peuples d'autre origine. A-t-on jamais vu un État qui s'acharne à indisposer ses sujets contre soi, qui ne sème que la discorde entre les membres dont il se compose, qui pousse chacun d'eux à abhorrer et à exécrer le gouvernement sous lequel ils vivent? Voilà pourtant où aboutissent toutes les mesures de magyarisation. Et encore si elles étaient couronnées de succès! Mais depuis 1848 que ce système a germé dans l'esprit des Hongrois, il y a bien un demi-siècle et pendant ce temps la magyarisation loin d'avoir fait des progrès n'a contribué qu'à renforcer l'opposition contre les tendances absorbantes du peuple dominant, qu'à exaspérer les nationalités et à les pousser à des protestations toujours plus bruyantes et à une résistance toujours plus acharnée.

Les Hongrois ne voient pas l'abîme qu'ils creusent eux-mêmes sous leurs pieds. L'Autriche s'en va. Elle est en pleine décomposition et rien au monde ne pourra plus maintenir dans un seul corps les élé-

ments disparates dont cette monarchie est composée. Les Kossuthistes, auxquels le sens politique fait absolument défaut, se réjouissent de cette dislocation qui leur permettra de constituer la Hongrie comme royaume indépendant. Mais ils ne voient pas que cette indépendance est leur arrêt de mort. Si la Hongrie a valu quelque chose jusqu'à présent, ce n'est que parce qu'elle avait réussi à s'imposer et à dominer la moitié autrichienne de l'empire commun. Il était difficile aux 12.000.000 d'hommes d'éléments hétérogènes de la Hongrie de lutter contre les 28.000.000 que représentait l'empire entier. Mais si la Hongrie reste seule, ces 12.000.000 n'auront plus à lutter que contre 6.000.000 de Hongrois et le résultat d'une pareille lutte ne saurait être douteux. La révolution qui mettra un terme à l'existence de l'État hongrois sera en même temps une lutte d'extermination, dans laquelle le peuple hongrois aura vécu.

(Revue de Géographie)

A. Xénopol.

CRONICA GENERALA

ROMÂNII ÎN PRESA ITALIANĂ

Ziarele domnului *Ieszenszky* nu mai conțin a arăta cetitorilor lor, că presa italiană s'ar fi dat de partea maghiarismului și ar fi scriind în potriiva naționalităților.

De fapt, ziarele ungurești mereu reproduc părți din niște articole anemice ce apar din cînd în cînd prin unele ziare italiene de provincă. Mai ales *Arena*, *Giornale di Udine*, *Gazzett Livornese*, *Il Veneto*, *Il Paese*, își deschid coloanele pentru asemenea articole. Autorul acestor nerușinate atacuri la adresa Românilor este fai-

mosul *Roberto Fava*, filo-românul de contrabandă, care după ce nu și-a putut crea aici o situațiune materială s'a reîntors în Italia și și-a oferit condeiuul său guvernului maghiar. Acesta firește, că l'a angajat și se pare că îl plătește bine, pentru că *Fava Roberto* mereu plictisește pe Italieni cu articolele sale proaste și meschine:

INTERVERTIRI UNGUREȘTI

Cetitorii noștri cunosc scrisoarea pe care o adresă mai deună-zi d. *V. A. Ureche*, Președintele de onoare al Ligii, ziarului *Pesti Hirlap* cerîndu-i să desmință prostetețile scornituri, că d. *Urechea* ar fi trimis studenți în Transilvania ca să pregătească o revoluție.

Ziarul maghiar a înțeles pe dos, precum se vede, acea scrisoare. El comite un articol în care schimonosește vederile d-lui *Urechia* într'un mod revoltător.

Eată în resumat fidel cuprinsul acestui articol:

Scrisoarea lui *Urechiă* e o surprindere, la care nu ne-am așteptat. Iredentismul Românilor din Ungaria ne-a subminat. Pe studenții din Budapesta i-a organizat la acțiune, în părțile ardelene a năpădit țara și a început a împrăștiia proclamațiuni revoluționare.»

Fiind că mișcarea era nutrită, cu bani și tipărituri, din București, îndată ne-am gîndit la *Urechiă*, vechiul dușman al neamului maghiar. El protestează. Mai mult. Șeful mișcării anti-maghiare de odinioară spune mai mult. El găsește prilej de a face o declarație politică amicală, care e o adevărată senzație! Zice, că dacă se va însănoși nu va fi condus de ură contra națiunei maghiare în acțiune. El dorește sincer buna înțelegere între Români și Maghiari, și nu cere de cît mai multă bunăvoință din partea guvernului față cu Români din Ungaria. *El primește punctul nostru de vedere!* Stă cu totul pe o basă cu politica maghiară dominantă cînd declară, că cele două țări trebuie să sprijinească împrumutat în fața mării «debăcle» din orient.

Scrisoarea lui *Urechiă* — continuă «P. H.» — e un eveniment. Sinceritatea ei pune în altă lumină acțiunea ascunsă a Valahilor.

El e cea mai mara autoritate în societatea patriei sale. Trebuie să presupunem că toți bărbații

politici ponderoși ai României gîndesc, ca și el. «Atunci sfortărea Valahilor din Ungaria e întru adevăr opera unor aventurieri mărunți, goi, fără greutate, *Lucaci Rațiu, Coroianul, pribegitul Popovici* și ceilalți nu au adevărat razim în București. Poate că Liga le dă bani de cheltuială, poate că amici lor ușuratici îi înbărbătează, dar forța societății române, nu mai e cu ei, nici măcar în parte. Incercările acestor domni e comedie slabă și bine a făcut guvernul că i'a împrăștiat cu cîți-va detectivi și nu a scos sabia legei contra lor.

«Eată schimarea, ce am semnalat ca inevitabilă în politica națională a României, și pe care de curînd am caracterizat-o zicînd, că nu peste mult vor saluta cu alai în București pe studenții maghiari, ori pe recruții unguri.»

Acestea nu-'s frase ori dorințe platone — zice «P. H.» Interesul politic îndrumează pe cele două națiuni una la alta. *Călătoria la Pesta a Regelui Carol n'a fost voiaj de plăcere. Eată rezultatul*: irredenta nu poate arăta succese nici în România, nici în Ardeal. Din contră a sosit timpul cînd Urechia nu-'și teme popularitatea proclamînd pe față alianța.

Cutropirea din Orient — continuă «P. H.» — poate să fie mai curînd, cum crede Urechia, ori mai tîrziu cum credem noi, asta nu alterează cursul istoriei. Situația Romîniei în fața ei, e ca și a Ungariei.

Viitorul Ungariei și a națiunii maghiare atrîna dela aceea, că ști-va să se razime pe *dualism*? Al României dela aceea, că oare «*poate să se razime sincer pe noi?*» (!!)

«Sfera de interese a apusului nu se mărginește cu Carpații Ardealului, ci în Dobrogea și la hotarul Basarabiei; calea marelui «debăcle» trece peste trupul statului român.»

În ce constă recunoașterea interesului comun dacă nu în aceea, că «să nu stricăm unul altuia să ne cruțăm tăria și *unitatea*, ba să ni-o întărim? Azi mai mult ca ori-și cînd.»

«Nelinștea internă a Austriei a făcut din *Ungaria și națiunea maghiară* punctul de razim al marilor puteri politice.» Dacă România e silită să se «razime», nu poate slăbi *națiunea maghiară* fără a-și primejdi propriul său viitor.

«Pe lîngă un puternic patriotism — zice «P. H.» — și în România poate pătrunde ideea, că *nisu-înțele de unificare ale Statului Maghiar* trebuie sprijinite și din București, după cum și unirea și emanciparea României s'au făcut sub scutul monarhiei habsbugice.»

Prospecte ungurești

Dacă e vorba de reciprocitate — continuă «P. H.» — apoi *quod iustum* în România, *est aequum* în Ungaria.

Dacă România ține să introducă limba română în Dobrogea și închide școalele maghiare, Urechia nu poate vorbi de «nenorocirea» Românilor din Ungaria. «Ceea-că li-e de lipsă lor

ca să se considere, trebuie să ni-o concedă și nouă, Maghiarilor.»

Trebuie să abzică de ori-ce înriurire în Ardeal. «Numai spre binele Românilor din Ardeal va fi, dacă patriotismul român e în stare să convingă națiunea maghiară și sincer și cinstit își retrage mîna dela ori-ce sprijinire a *trădării de patrie prin conspirații*. Cu totul alta e situația, în care trăește «în patria sa» un neam neconținut pus sub acuză și cu totul alta aceea, în care ne asigură, că într'adevăr e o credincioasă și neclintită parte constitutivă a națiunii chiar dacă limba îi e alta.

S'ar putea cita pilda Șvabilor din Ungaria, cari azi, cu toată limba lor străină, sunt cei mai bogați cetățeni ai Ungariei.

Aceasta una mai trebuie s'o priceapă la București și atunci acea mare existență politică, pe al cărei temei ne-am întilnit în chip atît de îmbucurător cu Urechia, ar avea putere de dojană. Și un temei sigur va avea viitorul ambelor țări, pe care stînd pot da piept și celor mai mari furtuni ce se pot imagina. Sau ceea-ce ar valora și mai mult: aceste furtuni amenițătoare le pot *preveni* cu puterea lor impunătoare.

Cele două țări au azi puterea unei populații de 24-25 milioane, și dacă eonsolidarea e să-vîrșită, acest număr de populație și singur impune spre «Orient.» Dar nu impune atunci, dacă pe una sau pe alta o slăbește infidelitatea interioară.

Azi nu pntem însă aștepta, ca în București fie-care să dea dreptate lui Urechia: cu atît mai puțin să recunoască cît de cît corectitatea punctului de vedere maghiar: dar scrisoarea lui Urechia e totuși pentru noi *porumbul lui Noe*, care ne anunță, că apele scad rapid.»

Dar nimeni să nu creadă, că această apreciere e o simplă fantasmă a Jidănașilor dela *Pesti Hirleap*. Însuș guvernul maghiar se identifică cu această nerușinată intervertire, dovadă că agenția sa telegrafică a depeșat ziarelor filo-maghiare din străinătate că «*vestitul Urechia s'a pocăit!*»!...

Trebuie să aibă guvernul maghiar mare nevoe azi de a produce măcar cu sila această impresie în cercurile vieneze.

Cîtă ticăloșie!

BALUL LIGII CULTURALE SECȚIA PREDEAL

După cum, am anunțat într'unul din numerile anterioare, ziua de 24, Ianuarie s'a sărbătorit de secția Predealului printr'un

bal, care a avut o reușită deplină, mulțumită activității ce a desfășurat cu această ocaziune Comitetul și în special domnii Sântu, Igiroșanu și Dogărescu.

Vasta sală a cantinei fabricii de postav, cu toate atenanțele ei, a primit în acea seară pe o mare parte din membrii secției și alte persoane, cari au fost de acord a admira bunul gust și simțimentele naționale de cari a fost călăuzit decoratorul ei.

Jocul s'a început cu frumoasa și legendara «*Horă a Unirii*» și a fost continuat cu ardoare pînă la orele 12 fix, cînd toți sunt surprinși de apariția unui cor de voinici, cari fac sub greutatea pașilor cadentați și virtoși să resune sala. Din toate părțile se aud exclamațiuni de bucurie și toți suntem fermecați sub aspectul ce ni se prezintă înaintea ochilor și care face să tresară inimile și să circule un fior plăcut prin sufletele noastre.

«*Călușarii! Vin călușarii!*» e glasul unanim ce se aude din toate părțile.

În accentul bărbătesc al refrenului:

«*El a fost Mihai-Viteazul
Cel ce ne-a tăiat necazul*»

zece perechi de tineri tot unu-și-unu își fac erupțiunea în sală în aplausele generale.

Toți sunt țerani neași, șoimani de munte, și toți strălucesc de vigoarea tinerții și de veselia trandafirică pe care numai clima munților o poate da. În costumele lor naționale cu țurcana lui Mihai pe cap, iar la picioare cu frumoase și sunătoare zurgălae, fac o impresie ce ține pe Român și pe străin uimiți locului.

Toți erau demni de admirație, dar unul... unul mai cu seamă, căpitanul lor, era tipul caracteristic al lui «Peneș» cînd pleacă la Plevna, sau a mîndrului ciobănel din «Miorița» lui Alexandri.

Statura lui înaltă și vînjoasă, privirea lui

ca de foc, întreaga-i fință era unul din acele nimburi caracteristice, cari altă dată deosebeau pe Român și-i dau un semn de bunătațe, dar și de tărie tot-deodată; iar azi... face ochii... că se lase în jos sub povara unei priviri arzătoare.

Și alături de el... un mîndru copilaș, un călușar mic-micuț, a atras admirația tuturor. Era copilul d-lui C. Popovici. A jucat împreună cu căpitanul și cei-l'alți tovarăși pînă la sfîrșit, fără să dea semne de oboseală și cu aceeași măestrie pe care i-o disputau toți.

Sub farmecul arcușului vestitului artist Gheorghită din Ploiești și a bandei sale, călușarii esecută timp aproape două ore mai multe jocuri naționale, între cari «Romanul»; «Bătuta», «Banul Mărăcine», «Chindia» și altele, terminînd cu o horă-măreață, care reunesce pe toți spectatori, călușari, băeți, fete, tineri și bătrîni, căci toți erau Români.

Aproape de orele 2 noaptea se începe banchetul, care ține pînă la orele 5, cu aceeași veselie și însuflețire cum și începuse.

Seria toasturilor o deschide d-nu Sântu, vice-președinte, care îndeamnă societatea să inchine *primul pahar* în sănătatea și prosperitatea Augustilor noștri Suverani și a Dinastiei Române.

Adunarea ascultă în picioare toastul d-lui Sântu, iar orchestra întonează «imnul național.»

D-l Igiroșanu, vice-președinte al douilea, mulțumesc în numele secției tuturor celor cari s'au grăbit a lua parte la această serbare.

Se citesc apoi comunicările.

Prima e telegrama bătrînului luptător d-l V. A. Ureche, care regretînd că n'a putut veni, urează secției reușită.

A doua, o scrisoare din Stutgar dela prea cuviosul Archimandrit Dionisie, președintele Secțiunei, care de asemenea fiind silit să lipsască, urează succes serbarei și

indeamnă pe toți să nu uite însemnătatea zilei de 24 Ianuarie.

A treia, o telegramă din Băcău, dela d-l Romulus Bârsan, fost prim-președinte al acestei secții și nașul steagului ei.

Aceste și altele, toate primite cu aplauze și urări de «Să trăiască!» au fost urmate apoi de frumoase buchete de flori naturale oferite doamnelor și domnișoarelor din societate.

Din cele-lalte toaste, am remarcat pe al d-lui Dim. Ripeanu, care a mulțumit și exprimat încredere în comitetul Secției și pe al d-lui A. M. Michăeliscu, care, după ce a făcut apologia zilei de 24 Ianuarie, sub întreitul raport al unirei, al fundării Ligei și al sfințirii steagului Secțiunei Predeal, a închinat toastul său pentru toți sprijinitorii Ligei și pentru domni Rhein și Scheser, proprietarii fabricii de postav și ai cantinei, cari au făcut și fac sacrificii pentru cauza Românisului.

Tocmai dimineața, la orele 6, ne-am despărțit ducind fie-care o amintire plăcută.

Terminind exprim aci o întrebare, ce se ventila printre membri în seara aceea :

De ce toți membrii comitetului executiv să fie în ziua aceea la serbarea din Craiova și nici unul la Predeal? . . . Că doar au fost invitați.

Chael.

POLONII DIN GERMANIA

Maghiarii imitează mereu pe Germanii din imperiul german. Precum aceștia caută să germanizeze pe Polonii din Posen și Prusia occidentală, așa ar voi să maghiarizeze și Ungurii naționalitățile din Ungaria. Acum de curînd iarăș este vorba de un credit de 100 milioane de mărci pentru scopurile germanisării Polonilor.

Iată ce cetim în această privință în *Berliner Tagblatt*: Se spune în acel articol că nu 100 dar nici 1.000 de milioane de

mărci nu vor fi suficiente pentru germanizarea Polonilor. Autorul continuă apoi astfel: «La ce a isbutit guvernul german pînă acum cu măsurile sale de germanizare? Sunt acum cîte-va sute de mari proprietari poloni mai puțin în provinciile Posen și Prusia occidentală. În schimb însă, neîncrederea și ura marilor proprietari poloni s'au întins acum *și în cercurile orașenilor și țăranilor polonezi*. E o dovadă de spirit mărginit, că guvernul nostru a început acum să asuprească și pe orașenii și țăranii poloni excludîndu-i de la dreptul de a cumpăra moșii și constrîngîndu-i de a vorbi nemțește. E mai mult ca sigur, că Polonia n'au să fie nici odată buni Prusieni, dar de sigur ei ar fi devenit mai buni supuși dacă ar fi fost tratați mai bine. Guvernul excludînd pe țărani dela dreptul de a-și cumpăra pămînt, *i-a mînat în tabăra mîncătorilor de Nemți*. Dacă guvernul nu se va întoarce de pe drumul pe care a apucat și dacă el nu va da voie țăranilor polonezi a-și aronda moșiile, apoi cele 100 de milioane cerute acum de guvern n'au să serve decît *a mări agitațiunea poloneză*.»

Asemenea articole ar trebui să învețe și guvernanții din Budapesta pe dinafară.

24 IANUARIE LA CRAIOVA

La serbarea dela Craiova a zilei de 24 Ianuarie, d-l Barbu Ștefănescu *Delavrancea*, talentatul și simpaticul orator și nuvelist, făcu istoricul *doinei*, arătînd cum acest cîntec, care exprimă întreg sufletul Românului, este în acelaș timp expresiunea și oglinda trecutului său. Căci doina, poate mai corect dăina, cum se zice în Transilvania, nu este numai un cîntec de jale și de iubire, numai plîngerea odioasă a inimei Românului; ea spune une-ori eroismul său în luptă, alte-ori simțimîntul de răsbunare

și ura neîmpăcată în contra asupritorului său, ciocoiului, alte-ori dorința și speranța unui viitor mai bun și de multe ori un simțimint tainic și adînc, care nu se poate exprima de ajuns, decît prin melodia duioasă și melancolică a doinei.

Prin avîntul inspirațiunii, caracteristic talentului său oratoric, conferențiarul ținu publicul suspens la rostul său și răpit de farmecul frumoasei salé vorbiri, mai bine de o oră.

După dînsul urmă al treilea conferențiar, d-l *D. Nenițescu*, fratele cunoscutului și iubitului scriitor național d-l *I. Nenițescu*. D-sa vorbi despre chestiunea națională a Românilor de peste munți cu o convingere și însuflețire, care electrîsa inimele ascultătorilor.

În intervalele dintre discursuri musica militară desfăta publicul prin imnul național *Deșteaptă-te Române*, prin doine și alte cîntece naționale; iar la sfîrșit corul, revenind pe scenă, cîntă din nou imnul regal *Trăească Regele*, ascultat de tot publicul stînd în picioare.

Atît frumoasele cîntece ale muzicii și ale corului, cit și inspiratele cuvinte ale oratorilor serii, erau întîmpinate de torente de aplause și publicul s'a depărtat cu inimele încălzite și înălțate de spiritul acestei întruniri sărbătorești.

ERUPȚII DE GRANDOMANIE

Budapesti Hiriaș publică un articol sub titlul *«Budapesta port maritim»!* . . . Ian ascultați:

«Budapesta să fie capitala văii Dunărene și a Europei orientale. Vom ajunge acest scop dacă vom continua cu înțelepciune și cu consequență politica lumească începută de Szécsenyi István, continuată de Andrassy și Baross etc. Dar pentru-ca această capitală să devină mare și frumoasă, muncitoare și bogată, centru de industrii și de comerț, Budapesta trebuie să devină ma-

ghiară și plină de cultură națională. Astfel ea va putea răspunde la menirea ei de a nu apăsa națiunea ci de a o ridica, de a uni Ungaria, de a susține imperiul, *de a alipi de noi țările vecine cu interesele lor* (!!) și de a procura în depărtata străinătate un prestigiu Ungariei.

Spre acest sfîrșit avem Dunărea și căile noastre ferate. Ceea-ce ne lipsește este regularea riurilor. Aceasta trebuie făcută acuma.

De aceea am deschis Porțile de Fer. Am organizat societățile de navigațiune; am legat linia Budapesta Fiume de portul adriatic și acum organizăm societatea care va avea să transporte *industria și comerțul maghiar la Marea Neagră.*

Aci ziarul arată, că se va face un canal care va lega apa Moraviei cu Odera și astfel că Dunărea și cu chipul acesta Budapesta va deveni centrul de comunicație între Marea de Nord și marea Neagră!...

INFORMAȚIUNI

Ziarul silvic *«Le Bois»* publică în numărul său din urmă un lung articol sub titlul *«Lemnele din România.*

Autorul face o descripție a pădurilor și industriilor noastre de lemnărie, arătînd marea bogăție și excelenta calitate a lemnelor noastre.

El regretă însă lipsa de căi de comunicație pentru stabilirea unor industrii raționale și profitabile.

«Scurt, încheie autorul, România cu frumoasele și superbe ei păduri nu este încă țara exploatațiunilor în stil mare. Pina să ajungă aci vor mai trece ani mulți la număr.

Dacă azi se fac oare-cari exploatari, acestea se face mai ales în păduri ce sunt așezate la cursul riurilor importante, cari servă drept căi de comunicație spre Dunăre.»

*

Mai de ună-zi se publică în presa noastră o adresă pe care ar fi prezentat-o «representanții» Dobrogei M. S. Regelui nostru implorînd *«dreptate»*.

Această adresă a fost imediat depeșată de domnia *Hans Krauss* dela București ziarelor maghiaro-jidovești scrise nemțește, *Pester Lloyd* firește că o exploatează în potriva Românilor din Ungaria.

Deutsche Zeitung dela Viena însă, discutînd această intervertire a lui *Pester Lloyd* îi arată, că e de rea credință dacă crede că va putea amăgi pe Germani căutînd să stabilească paralele imposibile.